

Saksframlegg

Høring - NOU 2022: 6 - Nett i tide - Om utvikling av strømnnett

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Hilde Brandsrud	FE-033, FA-T30	22/893

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
049/22	Formannskapet	PS	02.09.2022
107/22	Kommunestyret	PS	20.09.2022

Vedtak som innstilling fra Formannskapet - 02.09.2022 - 049/22

Indre Østfold kommune er tilfreds med utredningen og mener at utvalget har pekt ut flere viktige retninger med løsninger som ses på som gjennomførbare. Utvalget har hensyntatt kommunestyrets innspill til utredningen i tilstrekkelig grad.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Indre Østfold kommune er tilfreds med utredningen og mener at utvalget har pekt ut flere viktige retninger med løsninger som ses på som gjennomførbare. Utvalget har hensyntatt kommunestyrets innspill til utredningen i tilstrekkelig grad.

Kommunestyret i sak 107/22, 20.09.2022

Behandling:

Ingen forslag.

Votering:

Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyret - Vedtak:

Indre Østfold kommune er tilfreds med utredningen og mener at utvalget har pekt ut flere viktige retninger med løsninger som ses på som gjennomførbare. Utvalget har hensyntatt kommunestyrets innspill til utredningen i tilstrekkelig grad.

Formannskapet i sak 049/22, 02.09.2022

Behandling:

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet - Vedtak:

Indre Østfold kommune er tilfreds med utredningen og mener at utvalget har pekt ut flere viktige retninger med løsninger som ses på som gjennomførbare. Utvalget har hensyntatt kommunestyrets innspill til utredningen i tilstrekkelig grad.

Bakgrunn og saksopplysninger:

For at Norge skal kunne nå sine klimamål i Klimaplanen for 2030 og kunne omstille seg til et lavutslippssamfunn i 2050 er vi avhengige av god fremdrift i utbyggingen av strømmettet. Bygging av nye kraftledninger ofte innebærer omfattende naturinngrep som medfører behov for grundig saksbehandling med involvering av lokale og sentrale aktører. Nettutbygging krever også store investeringer.

Solberg-regjeringen oppnevnte 11. juni 2021 et offentlig utvalg som skal vurdere utviklingen av strømmettet. Utvalget ble gitt følgende mandat: «Utvalget skal legge til grunn at strømmettet fortsatt skal utvikles på en samfunnsmessig rasjonell måte i tråd med energilovens formål. Utvalgets mandat er knyttet til tre overordnede tema:

1. Tiltak for å redusere tiden det tar å utvikle og konsesjonsbehandle nye nettanlegg.
2. Prinsipper for å ivareta en samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet i en tid med stor usikkerhet ved forbruksutviklingen.
3. Mulige forbedringer i systemet med tilknytningsplikt.

Strømmnettutvalget overleverte 14. juni sin utredning, *NOU 2022:6 Nett i tide*. Utvalget fremmer en rekke forslag til tiltak for en bedre utnytting av eksisterende nett, mer effektive prosesser ved bygging av nytt kraftledningsnett og sterkere samordning mellom nettutviklingsplaner og kommunale arealplanprosesser.

Olje- og energidepartementet har sendt Strømmnettutvalgets utredning NOU 2022: 6 «Nett i tide – om utvikling av strømmettet» på høring. Høringsfrist er satt til 30.09.2022

Utvalget har fått ca. 60 innspill til sitt arbeid, og kommunestyret i Indre Østfold ga følgende innspill til Strømmnettutvalget i sak 3/22:

1. *Leveringssikkerhet må være et førende prinsipp for utvikling av strømmettet med tilstrekkelig reserveløsninger, datasikkerhet og vedlikehold.*
2. *Kommunens planprosesser etter plan- og bygningsloven bør brukes til dialog rundt utbyggingsområder og nettkapasitet for å redusere kostnader og tidsforsinkelse ved utbygging.*

De viktigste anbefalingene

Utvalget har lagt til grunn at de viktigste problemstillingene er at det tar lang tid å utvikle og konsesjonsbehandle nye store nettanlegg, at den framskrevne forbruksutviklingen framstår som både stor og svært usikker, og at tilknytningsprosessen er uforutsigbar og for lite standardisert.

Utvalgets anbefalinger for å løse utfordringene med ledetid (konsesjonsbehandling og byggetid), usikkerhet og lite standardisert tilknytningsprosess henger sammen. Flere av tiltakene vil ha virkning på flere, eller alle utfordringene. Et viktig eksempel på dette er digitalisering.

I dag bærer mye av arbeidet og prosessene som foregår både hos nettselskap og konsesjonsmyndigheter, preg av manglende digitalisering.

Omlegging, strukturering og digitalisering av informasjonsutveksling i arbeidet med tilknytningsprosess, kraftsystemutredninger, konsesjonsbehandling mv. vil kunne bidra til å løse de tre hovedproblemstillingene som ligger i utvalgets mandat.

1. Redusere tidsbruken

Utvalget foreslår flere effektiviseringstiltak. Dette går hovedsakelig på økt digitalisering og bedre samhandling mellom aktørene i konsesjonsbehandlingen. Utvalget mener at det er for dårlig samhandling mellom nettselskapene og konsesjonsmyndighetene, for lite informasjonsutveksling og for mange manuelle prosesser og behandling, noe som forbedres. Forbedringene gjelder særlig:

- Innføring av frister og framdriftsplaner
- Bedre og tidligere involvering og utredninger, og mer parallelle prosesser
- Bedre forarbeid og forbedring av søknader gir grunnlag for mer bruk av «fast track» for mindre saker
- Bruk av betingede anleggskonsesjoner
- Økte ressurser til konsesjonsmyndighetene

I vurderingen av tiltak for å redusere ledetiden har utvalget lagt vekt på at konsesjonsbehandling av nett-tiltak må være grundig og sikre involvering av berørte interesser. Demokratiske prosesser bidrar til at de beste løsningene for samfunnet som helhet, blir valgt. Nettanlegg har en rekke virkninger. Det er ikke alle virkningene nettselskapene eller de som utløser behovet for nett tar innover seg kostnadene ved, for eksempel virkninger for natur og miljø.

Som tiltak for å redusere tiden det tar å planlegge og konsesjonsbehandle både oppgradering av eksisterende, anbefaler utvalget blant annet å videreutvikle ordningen med kraftsystemutredninger, og at utviklingen av områdeplaner kan være en del av dette. Samt å forbedre møteplasser og tilrettelegging for involvering i nettselskapenes utredningsprosesser.

Videre anbefaler utvalget at:

- nettselskapene involverer berørte aktører tidligere og gjør grundigere forarbeid med søknader og utredninger
- videreutvikle fast-track, dvs. hurtigløp for behandling av små saker hos NVE
- å bedre utnytte muligheten for parallelle prosesser, både hos nettselskapene og

konsesjonsmyndighetene

- økt bruk av tidsfrister og framdriftsplaner
- økt bruk av betingede anleggskonsesjoner
- stadfeste oppdaterte retningslinjer for utredning og bruk av kabel som alternativ til luftledning
- å sikre konsesjonsmyndighetene økt bemanning og ressurser til å håndtere økt saksmengde og gjennomføre effektiviseringstiltak
- at nettselskapene i større grad setter ut oppdrag
- å tilføre konsesjonsmyndighetene ressurser til utvikling av digitale løsninger og støttesystemer i konsesjonsbehandlingen
- innføring av interne styringssystemer som setter konsesjonsmyndighetene i stand til å evaluere prosessene og iverksette tiltak som kan effektivisere prosessene ytterligere

Utvalget har også vurdert konseptvalgutredning og ekstern kvalitetssikring av nye, store kraftledningsanlegg, og anbefaler:

- forbedre informasjon til NVE om oppstart og arbeid med KVV
- flytte ansvaret for ekstern kvalitetssikring fra nettselskapet til departementet
- innføre frister for departementets uttalelse til KVV og evaluere ordningen etter å ha fått mer erfaring med ordningen.

Målet med effektiviseringstiltakene er at tiden fra utredning til konsesjonsbehandling og bygging skal reduseres nokså kraftig. For store nettanlegg vil dagens ledetid på syv til fjorten år reduseres til mellom seks og åtte år dersom tiltakene følges opp. Tidsgevinsten vil være størst for de største anleggene med krav om KVV, som i dag tar opptil 14 år, og som kan komme ned i 8 år.

Tiltakene krever betydelig innsats i alle deler av sektoren, inkl. kommunesektoren.

Utvalget anbefaler at nettselskapene ser sine planer opp mot kommunenes arealplaner så tidlig som mulig, og vurderer eventuelle tilpasninger før konsesjonssøknad sendes. Utvalget mener dette forslaget tar kort tid å innføre, krever ingen regelverksendringer og forventes å bidra til redusert konflikt og tidsbruk i den senere prosessen.

Samfunnsøkonomisk utvikling av nettet

Utvalget har på et overordnet nivå vurdert om dagens prissignaler gir riktige insentiver for en samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet, samt hvordan den store usikkerheten knyttet til fremtidig forbruksutvikling kan håndteres i nettselskapenes nettplanlegging og utrede brukerbetaling for reservasjon av nettkapasitet for nye og eksisterende kunder og foreslå utforming.

Utvalget foreslår flere tiltak for å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom utvikling av strømmettet. Statnett og Energi Norge anslår at for perioden 2021 til 2030 vil det bli investert mellom 160 til 200 milliarder kroner i strømmettet.

Nettutbygging innebærer irreversible naturinngrep som ikke bør gjøres uten reelt behov. Det pekes på den store usikkerheten i fremtidig ressursbruk av strømmettet er en utfordring og

utvalget mener at det bør utvikles bedre metodikk for beregning av fremtidig utvikling. Utvalget mener at det gjennom økonomiske ordninger i større grad stimuleres til bedre utnyttelse av strømnettet og trekker frem den nye nettleiemodellen som et positivt tiltak, samt energieffektivitetstiltak.

For å ivareta en samfunnsøkonomisk utvikling av nettet i en tid med stor usikkerhet er det flere anbefalinger som er viktige, gjelder særlig:

- Bedre prissignaler for eksisterende nett gjennom innføring av abonnert effekt i regional- og transmisjonsnett
- Bedre prissignaler for nye nettinvesteringer gjennom tidligere forpliktende tilbud om anleggsbidrag
- At nettselskapene gis kostnadsdekning for tidlig utredning
- Bedre utnyttelse av dagens nett gjennom vurdering av driftspolicy, tilknytning med vilkår,
- digital samhandlingsevne, energieffektivisering og bedre utnyttelse av fleksibilitetsressurser
- Utarbeidelse av en sektorveileder for samfunnsøkonomisk analyse av nettanlegg.

Tiltak knyttet til tariffer og innteksregulering anbefaler utvalget følgende:

- prising av abonnert effekt for eksisterende kunder og for nye kunder som reserverer kapasitet i eksisterende regional- og transmisjonsnett
- at kundene som utløser investeringer i nytt nett får forpliktende tilbud om anleggsbidrag tidligere enn i dag, basert på erfaringstall
- at nettselskapene gis kostnadsdekning for tidlig utredning av nye nettanlegg i regional- og transmisjonsnett
- utrede flere budområder

Når det gjelder nettselskapenes nettplanlegging anbefaler utvalget blant annet:

- bedre utnyttelse av dagens nett, herunder vurdering av dagens driftspolicy
- videreutvikle digital samhandlingsevne som en forutsetning for å utnytte dagens nett bedre
- å legge til rette for at sluttbrukere i større grad enn i dag kan bidra med samfunnsøkonomisk lønnsom fleksibilitet
- at nettselskapene må vurdere høyere utnyttelse av eksisterende nett (for eksempel gjennom bruk av sensorer eller bilaterale avtaler om fleksibilitet) som et av sine konsepter ved behov for ny nettkapasitet
- at det etableres mer kunnskap om forbrukeres adferd og hva som skal til for at et stort antall forbrukere vil tillate at strømforbruket styres automatisk
- økt satsing på energieffektivisering og bruk av andre energibærere for å redusere behovet for nytt nett når det er samfunnsmessig rasjonelt og utarbeidelse av en ambisiøs handlingsplan for det
- at NVE får tilført midler til å fullføre prosjektet med digital støtte til kraftsystemutredningsordningen
- at det utvikles en omforent metodikk for framskrivning av etterspørsel etter nettkapasitet

Når det gjelder samfunnsøkonomiske analyser av nettanlegg, anbefaler utvalget blant annet:

- at det utarbeides en sektorveileder for samfunnsøkonomiske analyser av nett-tiltak, der blant annet usikkerhet, sannsynlighetsvurderinger, nytten av forbruk mv. omtales
- at samfunnsøkonomisk analyse av nettanlegg bør være tema for forskning, og at det bør etableres et metodeutvalg for å ta i bruk resultater fra forskningen
- at det bør være et mål å redusere den politiske usikkerheten

Utvalget peker blant annet på at etterspørselen etter nytt nett er stor, men usikker. Riktige priser er viktige for å utnytte dagens nett bedre og for å bidra til at det er de samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringene som gjennomføres.

Utvalget forventer at de foreslåtte tiltakene vil gi bedre prissignaler til nettkundene som ønsker tilknytning, noe som kan bidra både til å redusere usikkerheten i etterspørsel etter nettkapasitet, men også gi mer forutsigbarhet for nettkundenes egne prosesser. Prissignaler for reservasjon av kapasitet kan også bidra til å avdekke realismen i prosjekter som ber om tilknytning og til å utnytte det eksisterende nettet bedre.

Tiltakene forventes også å legge til rette for bedre nettplanlegging og bedre utnyttelse av eksisterende nett. Dette er særlig viktig i en tid med stor etterspørsel. Tiltakene forventes å gi et bedre grunnlag for konsesjonssøknader og konsesjonsbehandling, og vil dermed kunne støtte opp om målet om en samfunnsmessig rasjonell nettutvikling i en tid med stor usikkerhet om etterspørselen.

Forbedring av tilknytningsprosessen

Utvalget foreslår utvalget flere tiltak for å forbedre tilknytningsprosessen til strømmettet. Det foreslås en standardisert tilknytningsprosess og bedre informasjonsutveksling, slik som å ha et kart over ledig kapasitet i strømmettet, økt tilsyn med nettselskapene og en forbedret tildelingsprosess av kapasitet etter objektive kriterier.

Utvalgets anbefalinger til tiltak knyttet til tilknytningsprosessen, er blant annet:

- bedre informasjon til aktører om regelverk og prosess for tilknytning
- videreutvikling av en bransjenorm for tilknytning, sammen med justeringer i NEM-forskriften
- utvikling av et kapasitetskart og tilknytningsregister
- felles retningslinjer for reservasjon og køordning
- videreføre prinsippet om nøytral og ikke-diskriminerende opptreden ved tildeling av kapasitet
- økt tilsyn med tilknytningsplikten og måling av tidsbruk

- operasjonalisering av bruk av tilknytning på vilkår
- utarbeidelse av felles kriterier for å vurdere driftsmessig forsvarlighet
- en utredning av vilkår om utkobling eller redusert forsyning

Utvalgets anbefalinger til tiltak knyttet til utvidet tilknytningsplikt, planrolle og dispensasjonsadgang, er blant annet:

- innføring av utvidet tilknytningsplikt
- utarbeidelse av en felles bransjestandard for anlegg i regional- og transmisjonsnettet
- at nettselskapene bør gi nødvendig informasjon til nettkunden dersom det ikke er driftsmessig forsvarlig med tilknytning der kunden ønsker det
- at adgangen til å dispensere fra tilknytningsplikten for forbruk utvides

Tiltakene forventes å gi en betydelig bedre og mer forutsigbar tilknytningsprosess både for nettselskap og hvor lenge, og på hvilke vilkår kundene har fått tildelt kapasitet i eksisterende nett. Dette vil gjøre «køen» betydelig mer oversiktlig.

Tilsyn og måling av tidsbruk vil kunne bidra til at nettselskapene håndterer tilknytningssaker uten ugrunnet opphold.

Tiltakene vil også bidra til å redusere usikkerheten i den framtidige etterspørselen etter nettkapasitet. Utvidet tilknytningsplikt vil kunne gi klarere definering av roller og ansvar i regionalnettet, og dermed en mer helhetlig utvikling av regionalnettet. En utvidet tilknytningsplikt vil også redusere behovet for at NVE koordinerer nettutviklingen i forbindelse med konsesjonsbehandling.

Utvalgets anbefalinger knyttet til nettselskapenes planrolle er ikke ventet å gi store endringer, men vil bidra til en tydeliggjøring av dagens praksis.

Aktuelle planer, vedtak og dokumenter:

Kommunestyresak 3/22 Innspill til Strømnettutvalget:

- 1. Leveringssikkerhet må være et førende prinsipp for utvikling av strømnettet med tilstrekkelig reserverløsninger, datasikkerhet og vedlikehold.*
- 2. Kommunens planprosesser etter plan- og bygningsloven bør brukes til dialog rundt utbyggingsområder og nettkapasitet for å redusere kostnader og tidsforsinkelse ved utbygging.*

NOU 2022:6 Nett i tide – om utvikling av strømnettet.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2022-6/id2918464/>

Kommunedirektørens vurderinger:

Utvalget legger frem en rapport som peker ut flere viktige retninger, som må følges opp med videre arbeid. Det er ingen store nyheter, men løsninger som ses på som gjennomførbare. Det er ikke vurdert nye finansieringsløsninger utover en anbefaling om at nettselskapene gis kostnadsdekning for tidlig utredning samt endringer i anleggsbidragsordningen.

Tydeliggjøre kriterier for tildeling av kapasitet basert på objektive og ikke-diskriminerende kriterier er viktig og er et arbeid som må på plass raskt, og utvalgets ønske om innføring av frister og fremdriftsplaner for nettutvikling, er sentralt.

Utvalget på viktigheten av digitalisering i prosessen med effektiv utnyttelse av eksisterende nett, og gir anmodninger bransjen at man må bli bedre på å utarbeide konsesjonssøknader.